

SPECTACOLE

Nicolae PRELIPCEANU

One superman show

Povestea *Marelui Inchizitor* care-l gonește pe Iisus Hristos, poemul lui *Ivan Karamazov*, a fost spusă în ultimii ani de câteva ori în fața spectatorilor bucureșteni. Întâi de Patrice Chéreau, într-o lectură expresivă, mai apoi în înscenarea lui Peter Brook, cu Bruce Myers. Radu Penciulescu se întoarce o clipă cu fața la noi prin această punere în scenă de la Naționalul bucureștean, intitulată **Legenda Marelui Inchizitor**, cu Victor Rebengiuc. *Marele Inchizitor* este văzut ca un personaj din înalta aristocrație, mai degrabă rusă decât spaniolă, după paltonul cu blană pe care-l dezbracă la intrarea în scenă, într-o ambianță sugerând această apartenență, un decor ai zice clasic, de Dragoș Buhagiar, dacă n-ar fi fractura între pereții vii, cu culoarea celor între care se locuiește și continuarea lor albă-murdară, cu doar o ramă de tablou, fără nimic la mijloc.

Victor Rebengiuc abordează textul cu seninătate, abolind puțin din tragismul celorlalte interpretări, aflându-se în fața unui copil, un ministrant care, culcat într-o margine a scenei de la Atelier, ține locul celui căruia Marele Inchizitor i se adresează, *Iisus Hristos*. Marele Inchizitor îi explică Mântuitorului, plecat dintre oameni demult, de cincisprezece secole, cum e acum omeniarea, cum au modelat-o el și cei asemenea lui, ca să o „salveze”. Nimic din ceea ce și-ar fi închipuit cel care a încercat să-l mântuiască pe om nu mai e în vigoare, cei care-L slujesc, chipurile, pe Mântuitor i-au smuls, de fapt, lumea și au creat-o astfel încât să o poată folosi, pretinzând că așa îi fac pe oameni fericiți. Cu cinism îi mărturisește că omul nu poate suporta libertatea și va căuta mereu sclavia, fie și una mascată. Personajul lui Victor Rebengiuc nu e nici vehement ca-n alte cazuri, nu e nici dur, îi explică lui Iisus pe îndelete, ca și cum i-ar vorbi unui copil care, totuși, mai știe ceva, ce s-a întâmplat de când el s-a ridicat la ceruri. Îi explică astfel și faptul că Biserica pe care el, Inchizitorul, o reprezintă, s-a desprins de Iisus și se adresează direct Lui, Tatălui. Supremă trufie. De-a fir a păr, Marele Inchizitor încearcă să-l facă să înțeleagă pe Iisus că nu mai are ce căuta pe pământ, „De ce-ai venit să ne tulburi?” e întrebarea-cheie.

Recunoști în aceste alegații toată ura mocnită a pravoslavnicilor pentru catolicism. Spectacolul lui Radu Penciulescu și Victor Rebengiuc e scurt și convingător prin naturalețe, prin prezența acestui mare actor, care pe ce pune gura devine aur. Îl poți asculta la nesfârșit, iar povestea e una care, prin repetare, se adâncește, își arată sensurile. Tentativa de dominare a lumii de către cei care pretind că-l slujesc pe Domnul este evidentă, cum evidente sunt și conotațiile politice, azi încă foarte actuale. Marele Inchizitor e mort, Victor Rebengiuc îl învie cu artă subtilă.

Teatrul Național din București – Legenda Marelui Inchizitor, fragment din romanul *Frații Karamazov* de F.M. Dostoievski, în românește de Ileana Littera. Regia: Radu Penciulescu. Scenografia: Dragoș Buhagiar. Cu: Victor Rebengiuc (*Marele Inchizitor*) și Nikita Dembinski/Laurențiu Lungu (*Copilul*). Data premierei: 3 decembrie 2009.

Victor REBENGIUC în *Legenda Marelui Inchizitor*

Foto: Augustin Bucur